

ESTD : October, 1994
THLA TIN CHHUAH CHANCHINBU
Kum khat lak man ₹50

MAY, 2022

Postal Registration No. MZR/70/2021-2023
RNI Registration No. 66996/96

Kristian Naupang

Vol. 28 Issue No. 329

Tleirawlten eng nge kan mamawh?

• Harsatna • Zing thawh leh mut
• Lu kawh pali • Hlutna i nei

Editor

Rinsailovi

Managing Editor

Rev. Lalbiaknia

Joint Editors

Rev. Benjamin Lalrinmawia

Upa Neihthanglunga

Zohmangaiha

Eric Lalnunmawia

Circulation Manager

Lalremmawia

Kristian Naupang

Synod Office, First Floor

Mission Veng, Aizawl - 796001

Phone: 0389-2324590

email: kristiannaupang@gmail.com

A man pe duh leh a bu la duh chuan

Circulation Manager hriattir tur a ni.

Kum khat lak man ₹50

Kristian Naupang thu chhuabte hi Editor ngaih dan a ni vek kber lo.

A chungu thu awmte

Phêk

1. Editorial	 1
2. Lu kawlh pali	 2
3. Tleirawl ten eng nge kan mamawh?	 4
4. Harsatna	 7
5. Zing thawh leh mut	 8
6. Mihring sum hlu chu taihmak a ni	 11
7. Thufingte	 12
8. Hlutna i nei	 13
9. Nauawmtu leh Chinghnia	 15
10. Thuawihna	 16
11. Pathian belh tlat	 17
12. Pathian thuawih	 18
13. Quiz	 21
14. Hmutheitua	 22
15. Hriatzauna	 26
16. Chei rawh le	 31
17. Ka hmuh ang hmu thei rawh	 32

NGAIHDAMNA

Ngaihdam hi Pathian zia leh a thuchah pawimawh ber a ni a, sakhaw dang aia Kristianna danglam bikna pawh a ni ang. Mihring sual ngaihdam hi Pathian chauhin a ti thei a ni. Isua Krista, Mihring Fapa pawh Pathian dik tak a nih avângin sual ngaihdam theihna a nei.

Ngaihdamna zawng zawng bul chu Pathian a ni a, miin sual a sim tak meuh chuan a ngaidam thîn a, mi suaksualte chu a hnêna kîr tûrin a sâwm a, ngaidam tûrin a inpeih reng a ni. Pathian chu kan sualte ngaidamtu Pathian a ni a, kan sualna te, kan khawlohna te, kan bawhchhiatna te a hre reng lo va, min thungrûl lo va, min ngaidam thîn a ni. Pathian hian a ngaihdamteah chuan nun thianghlim a phût thîn a ni.

Lal Isua khân amah khêngbettute ngaidam tûrin a Pa Pathian hnênah a dîlsak ang khân, a hnung zuitute pawhin mi dangte ngaihdam kan zir tûr a ni ang. Mi ngaidam duh lo chuan Pathian ngaihdamna a beisei thei lo a ni. Pathian ngaihdamna mamawh vek kan ni. Ngaihdamna beisei, mi dang ngaidam thei lo ringtu nih a inhmeh lo va. Thiante ngaidam thei miah lo mi chu Kristian Naupang dik a ni thei ngai lo vang. A tûl chuan, 'Min ngaidam rawh' tih hi hreh lo ila; chutiang bawkin 'Ka ngaidam che' tih kan hreh tûr a ni lo vang.

LU KAWLH PALI

(*Cambodia thawnthu*)

Hmânlai hian Cambodia ramah narial (*Coconut*) hnah hmanga kho taha ei zawng mi pakhat a awm a. Ni khat chu narial (*Coconut*) kauva ṭhua kho tah paha faifûk hlarh hlarh chung hian eng eng emaw a ngaihtuah a.

“Narial (*Coconut*) hnah min lo hlaisaktu pakhat rawih a ngai ang. Ka kho tah chu to takin kan zuar ang a; tin, min puitu tûr pakhat rawih nân ka kho mante ka khâwl teh ang,” tiin a hlim hle a.

“Ka mi rawihin hna a thawh ṭhat peih loh chuan ti hian ka’n pêṭ ṭawk ang a,” tia a suangtuah lai chuan narial (*Coconut*) lêra kho tah a nih theihnghilhin a ke lehlam chuan a han pêṭ ṭhuai mai a, a bul âwihah a tla ta nghâl a.

Chutih lai chuan saipu pakhat hi sai chungah chuangin a lo kal a. “Min pui r’u! Min chhan r’u!” tia chung lama mangang au thâwm a hriat chuan a han en chho va, kho tahtu thinghnah vuana uai nal nal chu a hmu a. Kho tahtu chuan saipu hnênah khawngaih a dîl chiam a. “Min chhan chuan ka dam chhûngin i chhiahhlawhah ka ṭang ang,” a ti hial a. Saipu chuan narial (*Coconut*) kûng hnuai lam chu a rawn pan thuai a, a sai chungah dingin kho tahtupa ke chu a han vuan a. Tichuan, sai chu a pu kein a hnung a khawn zauh avângin kal tawh rawh a tia

ngaiin a kal ta daih mai a. Saipu chu narial (*Coconut*) hnah vuanin a uai ve nul nul a. An pahnih chuan, “Min pui r’u! Min chhan r’u!” tiin an au vak vak a. Chutih lai chuan lu kawlh thah mi pali an lo kal a. Mangang au thâwm chu hriain mak ti takin an thlîr thap a.

“Min chhan chuan ka dam chhûngin i chhiahhlawhah kan t̄ang ang,” tiin kho tahtu leh saipu chuan an ngên chiam a. Lu kawlh palite chuan, “Chhiahhlawh pahnih lek lek chu hmuh an awl viau hi,” ti rilruin an lâwm hle a. Lu kawlh pakhat chuan, “In thil vawn kha lo vuan leh t̄ang t̄ang phawt rawh u,” tih pahin hmanhmawh phelêngin lên pakhat a va la a. Lên tlângin an nghâwng an t̄awn a, an suih nghet a, lên chu an kai pharh ta a. T̄anpui ngaite hnuai zâwn takah an va ding kual thap mai a.

‘Khai le, kan lo dawng chawt ang che u, lo zuang thla rawh u le,” tiin lu kawlh palite chu an au va. Kho tahtu chuan a thil vawn chu a thlah thuai a, saipu nên chuan lên zâr lai takah chuan an tla ta tawp mai a.

Patling pahnih meuh lo zuang thla chu an rit hle mai a. Lên tlâng nghawng suih tlattu lu kawlh palite chu phih sawk ang maiin hma lamah an bu lâwp a, an chalah tak mai an intauh ta vak mai a. An intauh nat êm avâng chuan an vai chuan an lu a keh ta vek mai a, an thi nghâl ta hlawm a ni.

Kho tahtu leh saipu erawh chu him takin an lo tho va, t̄awng bawrh bawrh chungin lu kawlh pali thi tate chu an kalsan ta daih mai a ni.

TLEIRAWLTEN ENG NGE KAN MAMAWH?

1. Hlimna kan mamawh: Hlimna kan zawng nasa. American-ho chuan, “Eng nge i zawn?” tih zawhna chu ‘Hlimna’ tiin an chhâng an ti. Mahse, chu hlimna chu an hmu zo tak tak lo. Khawvêl hmun tinah an zin a, sum leh pai an ngah, in leh lo ÷ha pui pui an nei; mahse an hmu zo lo.

Tûnlai khawvêl hi ngaihtuah ve teh u, hlim lohna hri, beidawna hri hian min rûn mêk ti zâwng pawhin a ngaihtuah theih. Hmasâwnna chak takin mihring nun min tlânpuî hlawk hlawk a. Hlimna, lâwmna leh lungawina zawngin chak takin ÷halai kan tlân suau suau a ni. Hlimna zawngin ÷halaite an vâk vêl ruai a, nuam leh ÷ha an tih zâwng zâwngin intihtlai an tum a, an hmu zo si lo, an za zek zek a ni ber mai.

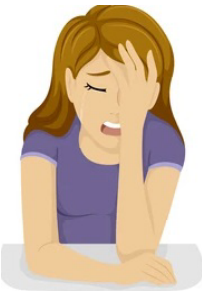

Thil pângngai kan ning a, ÷hing kan ti zung zung a, kan nuam tih apiang kan ûm a, kan nun a tuihâl a, a hnawh khatna tûr kan zawng a, a reh chuang si lo. Hlim tum ÷halai tam tak chu thlânmualah kan invui liam mêk a, kan zawn hlimna hmu zo lovin kan liam a, a va pawî êm! Hlim kan

tum a; mahse, hlim kan tum dân a dik si lo. Lârna kan zawng a, lehkha kan thiam êm êm a; mahse nun hlimna kan hmu zo si lo.

Chuvângin, Lalpaa kan chawlh hma loh chuan hlimna dik kan hmu ngai lo vang. Kan nun ruak hian chawlhna a zawng a, hlimna a zawng a; mahse, chawlhna tûr dik tak Kristaah a chawlh hma loh chuan kim lo niin kan inhre tlat a nih hi.

2. Tihdam kan mamawh: Tûnlai tleirâwlte hian tihdam kan va mamawh êm! Ngaihzawng avâng a buai, zirnaa hlawhchham avâng a rilru beidawng, retheihna avâng a hma lam thlîr thiam tawh lo hi kan va tam êm! Tûnah hian i na ti raw? I lungngai ti raw? I beidawng em ni? I rilru a na ti raw? Nun reng thlahlel tawh lo khawpin i nain i beidawng em ni? Lal Isuan a nghâk reng che a, tihdam che a duh asin! Beidawng suh.

3. Nun zêl dân tûr ngaihtuah thiamna kan mamawh: Tleirâwlte zîngah hian nun zêl dân tûr ngaihtuah ngut ngut avâng a rilru beidawng, retheihna avâng a hmathlîr nei ngam lo, hlawhchhamna avâng leh thil lo tihsual tawh avâng a zak ngawih ngawih kan awm thîn. Vawi khat hlawhchham hi Pathian chuan kan hlawhchhamnaah a ngai ve lo tih i hria ang u. Bible-ah hian mi hlawhchham kan hmu nual,

mahse; hêng mi ropuite hian an hlawhchhamna hi tâwpna atân an hmang lo va, Pathian rinchhanin an tho leh a, a hma aia nasa zâwkin Pathianin a hmang leh vek.

Vawi khat kan hlawhchham avângin lungngaiin kan beidawng em ni? Pathian rinchhanin tho leh ila, kan nun zêl dân tûr pawh a kutah innghat tawp mai ila, amah tih takin nun hmang ang u. A ram leh a felna zawng hmasa ila, kan zawn ngam phawt chuan kan mamawh hretu chuan min pe ngei ang. Kan mamawh chu Isuaah a kim asin!

Hlawhtlinna hi lungawina a ni chuang lo va, mihring duhna hian tâwpintai a nei lo. A ram leh a felna zawng hmasa lova hlawhtlinna leh hausakna ûmtute chuan lungawina an hmu chuang lo. Japanese-ho chuan hlawhtlinna an zawng nasa a; mahse, duh tâwk an hmu zo lo. Hlawhtling chu an tam; mahse, mahni intihlum an tam filawr hle an ti. Chuvângin, kan mamawh hretu Lal Isua hi hre phawt ila, kan nun zêl dân tûr min kawhhamuh ngei ang.

**Pathian tel lova nun chu khâwl la tel lova thil thui
ang leh pentui awm lova thil ziah ang a ni**

– William D. Mounce

HARSATNA

Naupang pakhat Asha hi a awm a, a nun a hlim lovin a nguai êm êm reng mai a. A pa hnênah chuan a nun hlim lohna leh nguina tireh tûrin eng thil nge a tih ang tih a zâwt a. A pa chuan, artui pum khat, thingpui hnah pahnih leh alu pum khat rawn la tûrin a lo ti a. Tichuan, a pa chuan bêl pathum a rawn la chhuak a, chung bêlah chuan tui dah theuhin, mei/thukah a chhuang kai vek a.

Chûng bêla tuite chu a lo so veleh chuan, artui, thingpui leh alu pum te chu a mal te tein bêlah chuan Asha chu a dahtîr vek a. Ngun taka lo thlîr reng tûrin a ti bawk a. Hun eng emaw chen a ral hnuah chuan, artui leh alu chu kheha, thingpui hnah awmna tui chu thli chhuak tûrin Asha chu a ti a. A pain ti tûra a tih chu a ngaihna hre lo tak chuan a ti ve mai a.

A pa chuan thil awmzia ti hian a hrilh ãan ta a, “Hêng thil pathumte hi dinhmun inang vek, tuisoah dah an ni a; amaherawhchu, an hmachhawn dân leh chhân lêt dân a dang ta vek a ni. Artui chu chhum a nih hma chuan a chhûng chu tuiril mai a ni a, a nêm a ni. Tûnah erawh chuan a lo khal a, a lo sak ta zâwk a. Alu erawh chu chhum a nih hma chuan a sak a, tûnah erawh chuan a lo nêm ta zâwk a ni. Thingpui hnah erawh chuan a chhumna tui zawng zawng a tidanglam ta vek a ni.

Eng harsatna pawh a lo thlen hian, chu harsatna hneh theihna chu keimahniah hian a awm a, chumi hmang chuan kan hmachhawn mai tûr a ni. Tichuan, artui, alu leh thingpui hnahah hian a eng ber nge i nih ve dâwn tâk le?” tiin Asha chu a zâwt ta a.

A zirtîr : Harsatna hnehna hi keimahni duhthlannaah a innghat fo.

ZING THAWH LEH MUT

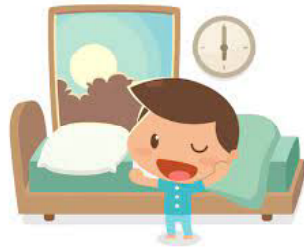
*Pro. Pastor Immanuel Vanlalpianchhana
Thingsulthiah*

Tûnlai chu mi tin mai hi kan mu rei a, kan tho hma thei lo êm êm mai a, naupang pawh sikul kan kal mumal loh avangin kan tho tlai thîn hle,

Covid-19 hrin chhuah a ni te kan han ti leh ngawt a, Covid lên hmaa tho hma thang kha chu an la tho hma tho mai a, a mu rei thang tân chuan a nuam hlei hlei âwm e. Mahse, k a n

Bible hi chik taka kan en/ chhiar chuan mut chungchâng hi a fak lo hle mai a, Bible hian zing lam hi hun tha leh thil lâwmawm lam sawi nân a hmang thîn a ni.

Aw, zingah chuan i ngilneihnain min ti tlai ang che; kan dam chhông zawng zawng hian kan hlima kan lâwm theihna tûrin.

Sam 9:14 - Tin, Abraham a chu zing takah Lalpa hmaa a dinna hmunah khân a han chho va.

Gen 19:27 - Tin, Abrahama chu zîng takah a tho va... Pathianin a hrilhna hmun lamah chuan a kal ta a.

Gen 22:3 - Abrahama chu zîng takah a tho va, a sabengtung a siam a... Pathianin a hrilhna hmun lamah chuan a kal ta a.

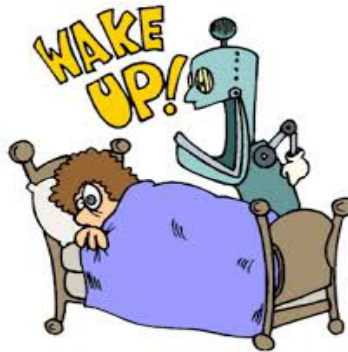
Gen 28:18; Exodus 8:20; 16:21; Josua 6:12; 1 Samuela 15:12; 17:20; Job 1:5, Marka 1:35; 16:2, Tirhkohte 5:21; 27:33; Sam 5:3.

Hêngho hi zîng lam lanna a ni a, ringtuten Pathian pâwl nân zîngkâr an hmang thîn.

Tute nge pachhe tûr

Mut thlahlelho hi pachhe tûr an ni tih hi kan Bible hian a sawi a. Thufingte 6:9, 11; 20:13; 24:33-34-ahte kan hmu a ni.

A dik ang reng hle, khaw khat mi awm thei deuhthe hi han chîk mah îla, zîng taka tho thîn an lo ni zêl mai. Lehkha zirnaa pass tha thînte pawh hi zîng tho hma thînte tho an ni. Nu leh pate thawh chhuah avânga nei deuh sa chu an awm âwm e; mahse, anmahnia ding chhuak tûr chuan harsa tak a ni.

Hunbi nei mumal lo mihring, ringtu ṭha taka inngai hi an tam hle âwm e. Pastor (hming thup) pakhat chuan ka duh chin chiah ka mu thei a ti a,

mahni inhneh hi sual tam tak hnehna a ni. Zîng thawh ka hre lo tih hi chhuanlama hman chi a ni lo. Mihring hrisêl pângngaiyah chuan kan duh leh duh loh hian a hril thui hle. Zîng thawh hma kan duh chuan zân kan

mut dâwnah, Lalpa zîng takah thawh ka duh tiin dîl îla, kan duh dâr zâtah tak hian min kai tho ṭhîn. Tûnlahiah phei chuan phone kan nei fur a, thawh hre lo tân pawh alarm a set theih vek bawk, dik tak chuan kan ngaih pawimawh thilah chuan duh hun hunah kan tho thei ṭhîn.

Phone khawih mai mai pawn kan tlaivâr ṭhak thei a nia.

Pathian tân leh kan thlarau leh taksa tâna ṭha tûr thil ṭha tih nân kan tho thei tlat lo hi thil pawl tak a ni, ringtu ṭha chuan hma taka thovin Lalpa a pâwl ṭhîn tûr a ni.

Hunbi neiin hun lo hmang ṭhîn ang che.

MIHRING SUM HLU CHU TAIHMÂKNA A NI

Thufingte 12:27

*Zosangkimi Pachuau
Sairang*

Pathian ringtute nuna pawimawh êm êm pakhat chu taihmâkna a ni a, kan dam chhûnga kan thil tumte hlen chhuak tûr chuan kan taihmâk a ngai a, mi a thil tum tihhlawhtling tûra taima taka bei mi chuan malsâwmna a dawng tshin. Rawngbâwlna kawngah pheih chuan taima taka rawng kan bâwl loh chuan eng mah kan ni ngai lo ang.

Pathian rawngbâwlna kawnga mi tşangkai leh inpe zo êm êm; mahse, mahni inchohng khurah leh tlâwmngaih huna zelthel leh mai an awm tshin. Chhng mite nunah chuan ringtu nun dân tsha hmuh tûr a awm ngai lo va, mi dangte tâna entwahn tûr a awm thei hek lo.

Ringtu dik tak chu Pathian rawngbâwlna kawngah chauh ni lovin, a ni tin hun hmanna kawng hrang hrangah pawh a taima tûr a ni. Thatchhiatna hi Setana râltuam tsha tak mai pakhat a ni a, chumi do hneh tûr chuan zelthel leh inthlahdah mai lovin eng hunah pawh, khawi hmunah pawh taihmâkna nun hi kan vawng tlat tûr a ni.

THUFIGTE 21:30

Remhlupuii

Khawzâwl

He intlânsiakna khawvêlah hian ‘a ruh no no chhuakah’ kan tihnaah hian dam hlen tûr ang maiin kan khawsa a, kan awm nawm ve theih nân tiin rim takin kan thawk a. Kan lo hlawhtlina rual kan pâwl ve theih nân tiin hrehawm tuarin kan bei tâng tâng hlawm chu a nih hi maw!

He khawvêla kan awm chhan, Pathian min siam chhan theihngihl lek lek khawpin khawvêl lamah kan tlân a, hlawhtlinna ropui kan duh luatah Pathian duh loh zâwng kan ti ta fo mai. Mi dang aia kan chan a t̄at theih dâwn phawt chuan dâwt sawi pawh kan hreh hek lo. Mahse, kan theihngihl t̄hin chu Pathian kalh zâwngin hlawhtlinna te, ropuina te, hmingthanna te leh hausakna te a awm lo tih hi a ni. Eng ang pawhin bei nasain thawk rim mah ila, Pathian kalh zâwng leh a thu dodâl zâwnga kan chêt a, kan rilru leh thinlung a bawlhhlawh chuan kan thawk rim thlâwn mai a ni.

Kan suangtuahna te leh ka lo thawh rimna te zawng zawng kha hlimthla ang mai lo niin hlawhchhamna leh mualphona chiah kan hmu ang.

Chuvângin, eng pawh ti dâwn ila, Pathian ring chung leh a kuta inhlân chung zêlin rim takin bei tâng zêl ila, amah ringa a thu zâwm tlattute kalsan ve ngai lotu kan Pathian chuan min hruaiin min awmpui tlat ang a, a malsâwmna duhawm tak chuan min vûr ngei ang.

HLUTNA I NEI

Khaw pakhtah hian thuhrlitu lâw tak pakhat hian Pathian thuchah a sawi a dâwn a. A thuchah sawi ngaithla tur chuan mipui tam tak an lo pungkâwm a. Hla te an sa a, programme hrang hrang an hman hnu chuan chu thuhrlitu chu a lo dingchhuak ta.

A thusawi ngaithlatu mi 200 bâwr vêl zet kal khâwmte hmaah chuan Rs.500 note hi a phawrh chhuak a, mipuite hnênah chuan “He pawisa hi tu nge duh?” tiin a zâwt zui a, chutah mipui aţang chuan mi tam tak chu pawisa duhin bân an lo phar ta suau mai a.

Thuhrlitu chuan, “He pawisa hi in zînga mi tu emaw ber hnênah hian ka pe dâwn a ni, chumi hmain,” a ti a. A kut chuan dîm lo baksak hian pawisa chu a han hmet hrual nawk nawk a, a han ken lan leh chuan a khâwr nasa hle tawh a. “Tu nge he pawisa hi la duh?” an ti a, mipuite chuan an bâr an phar leh ta suau hlawm a.

Chutah chu thuhrlitu chuan “A ţha e; mahse, ngawi lawk rawh u,” a ti leh a; pawisa chu leiah a paih thla a, a pheikhawk chuan dimna chhetê pawh awm hauh lo hian a rap a, a hrût kual vêl a. Lei aţang chuan pawisa chu a han lek lang leh a, a

khâwrin a bâl hle tawh mai a, a balh êm avâng chuan pawisa a ni tih pawh a hriat tawh loh lek lek hial a. “Tûnah hei hi tu nge la duh che u?” a ti a, mipuite chuan a hma ang bawkin an bân an phar leh suau tho mai. Chutah thuhritlu pa chuan a thusawi chu ti hian a chhunzawm ta a—

“Thiante u, zir lai pawimawh tak in zir a ni. Eng anga nasain sawisa kual mah ila pawisa kha in la duh tho va, a chhan chu a hlutna a hloh miao loh vâng a ni. Eng anga nasain hmet hrualin tibâl mah ila, Rs. 500 note a la ni reng a, a hlutna a pângngai reng. Chutiang bawk chuan kan nunah hian sawisêlna te, nêk sâwrna te kan tâwk a, kan hnungtawlh a, kan tlu chhe fo thîn, kan hmabâk hlen tûr tam tak hlen chhuak zo lovin beidawngin kan indawm kun thîn. Chutiang hun a lo thlen chuan hlutna kan nei ta lo va, kan hlutna kan hloh ta vek emaw kan ti a, beidawngin kan awm fo thîn.

Mahse, eng anga hun harsat leh tlâk chhiatna pawh tâwk mah la, i hlutna erawh eng tikah mah i hloh lo vang. “I bawlhhlawh emaw, i thianghlim emaw, i sual emaw i thâ emaw nangmah hmangaihtu tân chuan i hlu reng tho vang. He bring nuna kan hlutna hi kan thiltihah hian a innghat lo va, kan thil hriatah a innghat hek lo... ‘Tu nge ka nih?’ tihah hian a innghat zâwk a ni. Mi bîk i ni a, hlutna eng emaw tal i nei a ni tih hi theihngihl ngai suh,” tiin a sawi ta a.

NAU AWMTU LEH CHINGHNIA

Nau awmtu pakhat hian a nau awm ãah belh deuh mai vau nân, “I bân vat loh chuan tukverhah hian ka paih chhuak ang che a, Chinghniain an ei daih mai ang che,” a ti vak vak a.

Chutih lai tak chuan chu tukverh zâwn kalkawngah chuan Chinghnia a lo kal tak tak a, nau awmtu thusawi chu a lo ngaihthla ru kiau va, naute chu a rawn paih tak tak dâwn emaw tiin a châng ta a. A rilruin, “Naute hi a ãah chhunzawm zêl chuan vawiin chu ka va tifuh dawn tehlul êm. Naute lah chu a la ãap uar sauh sauh mai si a. Nau awmtu hian rawn paih chhuah hun a nei ngei ang a, hah taka êm chhuah ngai lovin ka zanriah tui tak chu ãu chungin heti hian ka lo nghâk chhuak mai dâwn a ni,” a ti rilru a.

Tichuan, a nghâk ta ngar ngar mai a. Naute chu a ãap bâng a, a muhîl ta daih a. Mahse, Chinghnia chuan a beisei ru tlat a, naute sa tui tak mai han ei chu a thlâkhlelh êm avângin zân khaw vâwt pawh pawisa lovin tukverh pâwn lamah chuan a nghâk tlaivâr ta zak mai a. Chutia a bawh ngaia a bawh reng avâng chuan a ning hle mai a. Zîng lamah chuan naute ãap thâwm a hre leh a, a beisei sâng leh ta hle mai a.

Tichuan, nghâk satliah mai lovin, tukverhah chuan a han dâk a, nau awmtu nu chu a han en a, thil dîl tih hriat takin a mei a han vilik kual vêl a. Mahse, nau awmtu nu chuan rang takin tukverh chu a khâr vat a, Chinghne rilțâm tak chu pindan chhûngril lamah a luhsan ta daih mai a.

Beidawng taka tân bo pahin, Chinghnia chuan, “Tûn hnuah chuan ka hriat apiang ka ring tawh hauh lo vang” a ti ta a.

A zirtîr : Thutiam satliah rêng rêng chu bawhchhiat tûra ngaih theih a ni.

*****

THU ÂWIHNA

Lianzampuii, Sairang

Tûnlai khawvêla tleirâwlten kan mamawh berte zinga mi chu thu âwihna hi a ni. Sual hnathawh avângin tleirâwl tam tak rilruah helna leh luhlulnain bu a khuar tlat avângin chhiatna khurah kan tawlh lût mêk a ni. Mi tam tak chuan thuhnu dâwn hauh lo leh mahni nuam tih zâwngin hun kan hmang a, a tâwpah kan inchnîr leh thîn.

Tleirâwl kan nih lai hian thil kan thlîr tawi thîn avângin thu âwih mai harsa kan ti fo. Mahse, Pathian thu a nih avângin thu âwih hi kan tân a tha a ni. Kan Pathian hian thu âwihte hi a ngaihsakin mal a sâwm thîn a. A ram leh a felna zawng hmasa ngamtu tân pheih chuan pêk belhchhah a tiam a ni. Thu âwih lo tûr khawp hian kan lian tâwk hauh lo va, engkimah thu âwih i zir zêl ang u.

Pathian belh tlat

Marka 10:27; Hla Thlankhawm 2:10-13

Lalmunsiami, Thiak

He khawvêla kan awm chhông hian harsatna tam tak, tuar chhuah zawh rual loh tûr khawpa harsaa ngaih te kan tâwk thîn a. Mihring mai kan ni a, chak loh châng leh chauh châng te, beidawn ngawih ngawih châng te leh puihna kan mamawh êm êm châng te a awm fo thîn.

Kan hriat loh fo thîn chu, eng harsatna pawh tâwk ila, beidawnng mai lovin, kan tâna eng lai pawha awm reng, min puih inpeih rengtu Isua kan nei tih hi a ni.

He kan khualzinna ramah hi chuan, kan nun ngei pawh hi thing pakhat ang lek a ni a, hun a lo inher a, chu thing chu a lo thang lian a, thâl a lo ni a, a hnahte a lo tla kâwng a, fûr a lo ni a, hnah mawi tak tak an chhuah leh thîn. Favangah par mawi tak an lo chhuah leh thîn.

Kan nun pawh hetiang ang mai hi a ni a, tlûk châng te a awm thîn a, tlu hlen mai lovin tho leh ila. Thingin pâr mawi tak a chhuah ang hian par mawi tak chhuah ve ila. Thing pawh thlasikah a thán a châwl thîn ang hian hmasâwn loh châng pawh nei mah ila, hun inher danglamin ni thar a lo chhuahpui ang hian nun tharin bul thán leh thîn ila, mite tân malsâwmna thlentu i ni zêl ang u.

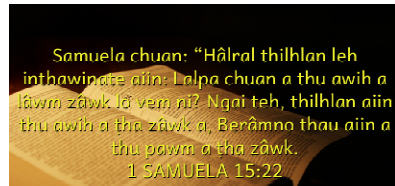
Thil tih theih loha kan ngaih ti theitu Isua hi a la ngai reng a, ni li (4) hnu meuha mitthi kai tho theitu hian eng anga beidawnna ruam thûkah pawh awm ila, min puih a inhuam a ni tih i hre reng ang u. Pathian bêl tlat ila, kan ruahmanna te pawh hriattîr ve zêlin, thil theih loh ti theitu Pathian hi i thán tlat zêl ang u.

Pathian Thu âwih

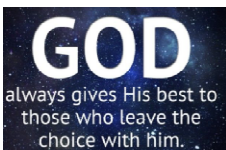
Eric Lalnunmawia

Vaivakâwn Vêngthlang

Pathian thu âwih awmzia: Bible-a thu âwihna tih ÷obul chu ‘hria, ngaithla’ tihna a ni. Hria tih hian hre satliah a kâwk lo va, zawma thu âwih a kâwk zâwk a ni. Hriatna chuan sual simnaah mi a hruai lût a, sual simna chuan thu âwihnaah a hruai lût leh chhâwng a ni. Lal Isua pawhin, “Ka thu hriaa, zawm...” tih a hmang.

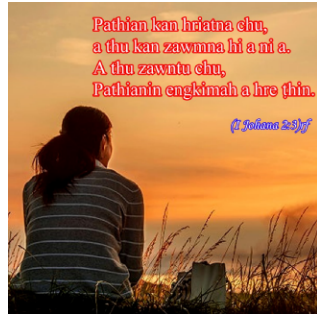
Pathian thu âwih loh pawizia Bible-ah kan hmu: Thurin No. 5 nain a sawi dân - Pathian chuan mihring chu an duh thlanna ngeia amah thlang tûrin a duh. Thinlung hmin thlapa amah an thlan kha a duh a ni. Pathian chuan kan duhthlanna hi a duh, min ti lui lo.

Pathian thu an âwih loh avângin sualah an tlu.

Deuteronomy thupui chu, “*Pathian thu âwih chu hamthatna, Pathian thu âwih loh chu chhiatna*” tih a ni. Chhûngkaw tam tak keh chhiate hi a bul berah chuan Pathian thu âwih loh vâng a ni ngei ang.

Pathian thu âwih pawimawhna: Pathian thu âwih chu vânram kaina a ni. Chhandamna a ni. Lal Isua pawhin, “Ka thu hriaa, zâwmte chu mi ham ðha...” a ti. Krista chu ringa a thu zâwmte chu chhandam an ni. Hamðhatna, Hlawhtlinna a ni. Kum 1979 December Ni 10-a Mother Teresa in Nobel Peace Prize a dawn khân chanchinbu miten an bâwr luih luih a, “Eng nge i hlawhtlinna thurûk?” tiin an zâwt luih luih a, ani chuan, “Pathianin hlawhtling tûrin min ko lo, a thu âwih tûrin min ko zâwk a ni,” tiin a chhâng an ti. Kan Lalpa hnehna thurûk pawh thi khawp hiala a Pa thu a zawmna kha a ni. Rawngbâwlna hlawhtlinna hi mite phûr hluainaah a inngat lo va, Pathianin ti rawh a tihna a thu âwih taka kal mai hi a ni zâwk a ni. Chhûngkaw tân, mi mal tin tân, ram tân, khawtlâng tân a ðha.

Engti angin nge Pathian thu kan âwih ang?: Kan thiltih kawng engkima Pathian dah hmasak hi Pathian thu kan âwih dân tûr pawimawh tak chu a ni. Pathian thu âwih tak ni tûr chuan Pathian nêin inlaichinna ðha kan neih a pawimawh, amah nêin kan lêng dân tûr a ni. Bible-a Pathian nêna lêng dân kan hmuhte hi Pathian thu âwih an ni. Chhûngkuain kan inzirtîr thar a ðul.

Pathianin a thu âwih tûrin min ko: Amah zuitu apiang tu pawh a ko. Kristian tih awmzia chu Krista zuitu tihna a ni a, amah ringa a thu zâwmtute chu Kristian an ni. Amah hai derin kan lo phatsan tawh a ni thei, Lalpan a thu âwih thar tûrin min duh ðheuh a ni. Pathian thu âwih tûrin a hnênah i inhlân thar ang u.

Pathian thu âwihna hian ken tel tam tak a nei tih kan hriat reng a pawimawh hle a. Pathian thu kan âwih avâng hian eng emaw châng chuan ðhianta bula awm theih loh hun te, kan duh ang pawh neih theih loh hun te a la awm ngei dâwn a. Hêng te hi chên vek emaw kan inti palh thei. Pathian thu kan âwih avâng kan duh ang kan tih theih loh leh kan duh ang kan neih theih loh te pawh a aia ðha zâwk kan Pathian hian min pe leh vek dâwn a ni tih kan hriat reng a pawimawh hle a ni.

Lehkha thiamna te leh hausakna te hi nei mah ila Pathian thu kan âwih loh chuan awmze awm lo leh mi dang tâna hnawksak nihna mai chauh zâwk a ni a. Pathian thu âwihnaah chuan lehkha thiamna te leh hausakna te hi \angkai zâwkin kan hmang thei dâwn a ni.

Khawvêla kan awm chhûngin kan vêlah mi tibuai thei a tam telh telh dâwn a. Pathian thu âwih tak takte erawh chu hêng buaina hrang hrang thleng \hîn kârah pawh nghet leh tlo takin an ding tlat thei \hîn zâwk a ni.

3 Quiz

Bible hmangin zawnhna hrang hrang chhân tûr kan rawn dah leh ta, eng zât nge kan chhân theih i han enchhin ang u aw...

1. Thuthlung Hluiah bung eng zât nge awm?
2. Thuthlung Tharah bung eng zât nge awm?
3. Bible-ah Bung eng zât nge awm?
4. Thuthlung Hluiah châng eng zât nge awm?
5. Thuthlung Tharah châng eng zât nge awm?
6. Thuthlung Hluiah hawrawp eng zât nge awm?
7. Thuthlung Tharah hawrawp eng zât nge awm?
8. Israel lal, Jeresalem khawpuia temple satu Solomona pa hming tu nge?
9. A tiang ken lai, rûla chantîrtu kha tu nge?
10. Juda-ten Kût ropui tak tak pathum an hman thîn kha eng te nge?

1. 929; 2. 260; 3. 1,189; 4. 23,214; 5. 7,931; 6. 27,38,100; 7. 9,33,383; 8. Lal David; 9. Mostia; 10. Kalhlen Kut, Bawkte Kut, Pentkos Kut

Mipa naupang leh Apple thing

Hmânlai hian apple thing kûng lian tak mai hi a awm a.

Mipa naupang tê pakhat hi a bulah chuan a infiam thîn a ni. A kûngahte chuan a lâwn a, Apple rahte chu a ei a, thing kûng hlimah chuan a

muhîl bawk thîn a ni. Thing kûng

chu a hmangaih a, thing kûng pawh chuan a hmangaih hle bawk a.

Hun te a lo kal zêl a. Chu mipa naupang pawh chu a lo lian ve zêl a. Ni tinin chu thing kûng bulah chuan a infiam peih tawh lo. Ni khat chu a thing kûng ngainat êm êm bulah chuan a lo kal leh a. Mahse, a hlim lo hle mai.

Thing kûng chuan a lo ko va, “Infiam dûn leh ang hmiang,” a ti a. Ani chuan, “Naupang te tak tê ka ni tawh lo va, thing kûng bulah ka infiam peih tawh lo a ni,” tiin a chhâng a. “Motor lem te, silai lem te ka duh a. A leina tûr pawisa ka duh mang e,” a ti zui a.

Thing kûng chuan, “Pawisa chu ka nei lo va; mahse, ka apple rah hi lo la, i hralh ang a; tichuan, pawisa i nei mai dâwn alâwm,” a ti a. Chu mipa naupang chu a hlim hle mai. Apple rahte chu a lo t̄eh mai a. Thing kûng chu a kalsan leh ta a.

Naupang chuan hun rei tak thing kûng chu a rawn tlawh ta lo va. Thing kûng chu a khawhar hle mai a ni. Ni khat chu thing kûng bulah chuan naupang kha a lo lang leh ta hlawl mai a. Râwlthar a lo ni tawh a. Thing kûng chu a hlim hle a. “Lo kal rawh, i infiam d̄un ang,” a lo ti sawk sawk a. Chu

râwlthar chuan, “Infiamna hun ka nei lo. Kan chhûngkaw tân hna ka thawh a ngai a. Awmna t̄ur in kan mamawh a. Min pui thei ang em?” a ti a. “A va paw ve âw! In chu ka nei hauh lo mai. Mahse, ka zârte hi tan la, i insak nân i hmang mai dâwn nia,” a ti a. Chu râwlthar chuan thing zârte chu a tan ta vek a. Thing kûng chu a kalsan leh ta a.

Khawhar takin a awmt̄ur leh ta a. Hun rei tak a va thang bo hnuin khaw lum hunah hian râwlthar kha thing kûng bulah chuan a rawn lang leh ta hlawl mai a. Mahse, a lo upa ve ta hle mai. Thing kûng chuan hlim takin infiampuiah a lo s̄awm leh a. Chu pa chuan, “Ka upa tawh a. Chawlh hahdam nân lawnga chuanna t̄ur ka duh a ni,” a ti a.

Thing kûng chuan, “Ka kûng hi lawng siam nân chuan hmang la, hlim takin hla takah i kal dâwn nia,” a ti leh a. Chu pa chuan Apple kûng chu a kit ta dawp mai a. A thing kih chuan lawng a siam a. Hmun hla takah kalin rei tak chhông a rawn lêt ta lo a ni.

Kum tam tak a ral hnuin chu pa chu a rawn kîr leh ta a. Putar a lo ni tawh a. Thing chuan, “A pawika ti hle mai.

I tân eng mah ka nei tawh lo a ni. Apple rah a awm tawh lo,” a ti a. Putar chuan, “A pawika lo ve. Eng mah ka seh thei tawh hlei nê,” tiin a chhông a. Thing chuan, “I lâwnna tûr thing zâr pawh ka nei tawh lo,” a ti leh a. Putar chuan, “Thinga lâwn tûrin ka upa lutuk tawh alâwm,” tiin a chhông leh a.

Thing chuan mittui tla chungin, “Eng mah i tân ka nei tawh lo ve. Ka zung khawro bâk hi chu,” a ti leh a. Putar chuan, “Hahchawlhna tûr bâk eng mah ka mamawh lo. Ka chau tawh hrim hrim a ni,” tiin a chhông leh a. Thing chuan, “A t̄ha e. Thing upa tawh zung chu chawlh hahdam nâna t̄ha ber a nia lâwm. Lo kal la, ka kiangah hian lo t̄hu la, rawn châwl hahdam rawh,” tiin thing chuan hlim takin a sâwm leh ta a (By Shel Silverstein).

1. Apple thing kûng i hmu tawh ngai em?
2. Thing kûng hi fel i ti em?
3. Mipa naupang hi sual i ti em?
4. He thawnthu hian eng nge min zirtîr le?

- Thing kûng hi kan nu leh pa a ni. Kan naupan lai chuan kan nu leh pate nên kan infiam a, an bula awm nuam kan ti thîn. Kan len hnu chuan an bulah kan awm tam peih tawh lo. Kan kalsan a; mahse, kan mamawh hunin kan pan leh thîn. Kan nu leh pate chuan min hmangaih êm êm a. An thil neih ang angin min tanpui an duh reng a ni.

Mipa naupang hi sual kan ti mai thei a ni. Mahse, mi zawng zawng hi mipa naupang ang vek hi kan ni. Kan nu leh pate chu harsatna a lo awmin min tanpui tûrin kan duh thîn. Min tanpui chuan an tih tûr tiah kan ngai mai thîn a. Lâwm thu pawh kan hrilh ngai lo. A tlai hmain nu leh pate hmangaih nachâng i hria ang u. Nu leh pa kan nih hma chuan min hmangaihna hi kan hre thiam phâk ngai lo vang.

*****

Kristiana Huang

HLA TAKA PÊM CHI SAVA THENKHATTE

Phaitual hnim chungah zangthalin han mu la, vân lamah han hawi chho vang vang chhin teh. Sava thlâwk lai pakhat tal i hmu em aw?

Kum tin hian sava maktaduai tam tak an pêm kual thîn a. Chaw tha te, hmun lum zâwk te leh inthlah pung tûr tein an pêm kual thîn a ni. Sava hla tak taka pêm thînte chanchin hi i lo hre tawh ngai em?

Common Cuckoo-te hi October leh March thla inkâr chhûngin ram lum–Portugal, Senegal leh Congo phai ruamah te an chêng a. Nipui a lo thâwt chuan Great Britain-ah an thlâwk kîr leh thîn. Great Britain-ah hian khaw lum lai chuan rannung thlâwk chi chi hrang hrang an tam thîn a. Hêng rannungte Common Cuckoo-te tân chaw tha tak a ni a, Britain-ah hian an inthlah pung thîn.

Barnacle Geese hi khawvêl hmâr tâwpah an chêng a. Thâl lai leh nipui lai chuan hmâr tâwp hian ni a dawn that avâng leh an tâna

chaw ṭha hnim ei tûr a tam tâwk avângin nuam ti takin an awm ṭhîn a. Nimahsela, nipui a lo tâwp dâwn chuan Europe chhim lamah an pêm leh ṭhîn. Thlasikah chuan Common Cuckoo tân chuan Europe chu a vawt lutuk a, an pêm chhuahsan ṭhîn a; nimahsela, Bernacle Geese-te chuan, “A nawm tâwk khawp hi â...,” tiin an rawn pêm lût ve thung ṭhîn a ni.

Red-necked Phalarope

hi sava lian lo leh zâng tak an ni a. Anniho hi chu hmâr lam aṭanga chhim lama pêm ve lovin, khawthlang lam panin an pêm ve thung ṭhîn a. Kum tinin Scotland aṭangin Peru-ah an pem vang vang a, Scotland-ah bawk an lêt leh ṭhîn a ni. Shetland thliarkâr aṭangin khawthlang hawi zâwngin an thlâwk a, Atlantic tuipui an thlawh kân a, United States leh Canada inrîna laiah a châwl thla a, United States khawchhak lam tuipui kam a hrût thla leh a, chuta ṭang chuan chhim lam hawi zâwngin khawmual leh tuipui zau êm êm mai thlawh kânin Peru ram an thleng ṭhîn a ni.

Great Snipes te hi thlawh thui theih hmêl vak lohin an lang na a, an thlâwk hla thei vang vang hle. Hêng savate hi dîl kam chirh dôm hmunah an chêng ṭhîn a. An pêm a

lo hun chuan mêl 4,000 vêl zeta hla thlâwkin, Sweden aţangin Africa an thlâwk thleng thîin a ni.

Pied Flycatchers-te hi zânah an thlâwk thîin a. Anni hian arsi awmna hmun hi an kalna lam tûr hriat nân an hmang ẵngkai thîin.

Arctic Terns khi khawvêla sava pêm hla thei ber an ni. Nipui laiin Europe hmâr tâwpah leh Asia-ah an inthlah pung a, khua a lo vawh dâwnah Antartica-ah an pêm vang vang thîin. An pêmna hmun hlat lam hi mêl 22,000 vêl zet a ni.

Hriat theih china Arctic Terns zînga dam rei ber chu kum 31 lai a dam a, a dam chhûnga a pêm kualna lamah hian a thlâwk thui hle. Thlaa

vawi hnih han thlâwk thleng a, rawn lêt leh ai pawhin a thlâwh thui zâwk hial a rinawm.

Engtin nge? Eng vâng nge?

Engtin nge hêng savate hian an tâna hmun ẵha leh chaw ẵha awmna tûr ram hla taka mi hi an va hriat theih zâwk? Engtin nge savate hi heti anga ram hla tak tak, khawmualpui hran daihah te an thlawh thlen theih mai le? A chhan chu Pathianin sâng taka, chak taka ram hla tak tak thlâwk thleng thei tûrin an taksa a siamsak a, an awmna tûr hmun ẵha hre thei

tûr leh pan thei tûra hriatna ṭha bîk taka a thum
vâng a ni.

Pathian hian savate a lo va ngaihsakin a lo va
siam ropui em ti ru! Mihringte hi savate ai hian
Pathianin min la siam ropui daih zâwk a. Savate hi
kan perh thlain kan kâp thla mai mai tûr a ni lo va, a
humhalhtu kan nih zâwk ṭheuh a ngai a ni.

*Chunglêng savate hi en rawh u; buh an tuh lo va, an ât
hek lo, buh inah an seng lût hek lo; nimahsela, in Pa
vâna mi chuan a châwm si a. Nangni chu anni ai chuan
nasa takin in hlu zâwk lo vem ni? (Mt 6:26)*

****

*Kristian philosophy chu, mahni inphat, mahni
inthunun, mahni inkhuahkhirh ania, setana
philosophy chu, i duh angin nung rawh, i duh nei rawh,
mi thuin awm suh, i nun ania i thu
thu tih a ni - Bob Jones.*

*Dikna avanga tuarna hi thil dik lo avanga
fakna dawn aiin a thlanawm zawk.*

*Midang ngaidam thei lo chuan ama zawh
ngei tur leihlawna ti chhia a ni.*

KRISTIAN TLANGAU LEH KRISTIAN NAUPANG MAN PEK DAN

Kristian Tlangau leh Kristian Naupang Chanchinbu man hetiangin a pek theih e.

1. Synod Office, Aizawlah mahni ngei kalin emaw mi dang kuta thawnin emaw a pek theih.
2. Dak (Post Office) kal tlangin Money Order hmangin a pek theih a. Thawnnna tur address chu hetiang hi a ni.

***The Circulation Manager,
Kristian Tlangau Chanchinbu,
Synod Office, Aizawl,
Mizoram - 796 001-***

3. Bank kal tlangin a pek theih bawk, hetiangin

(1)	Account Holder	:	MPC, SYNOD
	Account Number	:	10665620059
	Bank	:	Sate Bank of India
	Branch	:	Mission Veng Branch
	IFSC	:	SBIN0007058
(2)	Account Holder	:	MPC, SYNOD
	Account Number	:	25047048954
	Bank	:	Mizoram Rural Bank
	Branch	:	Khatla Branch
	IFSC	:	SBIN0RRMIGB
(3)	Account Holder	:	MPC, SYNOD
	Account Number	:	001101820000093
	Bank	:	MCAB
	Branch	:	Centenary Branch
	IFSC	:	YESB0MAB007

Bank kal tlanga pete chuan an pek veleh an pekna receipt an screeshot ang a, Agent hming leh address kimchang nen a hnuai Phone No. kan dahah hian Whatsapp leh remchang dang hmangin thawn nghal tur a ni. Kan thunna Bank Account hi hriattir tel tur a ni. (Eg. SBI Account-ah nge, MRB nge Apex Account-ah).

Thawnnna tur : PU LALFAKZUALA
Phone No. : +91-9862473218

CHEI RAWH LE!

KA HMUH ANG HMU THEI RAWH

A chung a lemziak chi hnih khi ngun takin en la,
a inan lohna chi ruk hmu thei rawh.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

DARLAWN VENGHELUN KOHHRAN VACATION BIBLE SCHOOL ZIRTIYU LEH ZIRLAATTE
MARCH 25-26, 2022

To,

CHINGGA VENG EAST KOHHRAN SENIOR DEPARTMENT ZIRTIPTU LEH ZIRLAITE-2022

Published by Rev. Lalbiaknia
Synod Literature & Publication Board, Aizawl and
Printed at the Synod Press, Mission Veng, Aizawl - 796001. Copies - 26,000